

J. P. TRAP

KONGERIGET
DANMARK

FJERDE OMARBEJDEDE UDGAVE

PAA GRUNDLAG AF DEN AF H. WEITEMEYER UDGIVNE 3. UDGAVE
OG UNDER MEDVIRKNING AF VIDENSKABSMÆND, FAGFOLK OG
STEDLIGE MEDDELERE FRA ALLE LANDETS EGNE

UDGIVET AF

GUNNAR KNUDSEN

IV. BIND

MARIBO AMT · ODENSE AMT
SVENBORG AMT

KØBENHAVN 1923

G. E. C. GADS FORLAG

(FREDERIK GAD)

HARALD WEITEMEYER.

FØDT 12. FEBRUAR 1846 — DØD 30. AUGUST 1921.

HARALD SOPHUS LEONHARD WEITEMEYER var født i København 12. Febr. 1846, Søn af Mekanikus Ludvig Weitemyer og Hustru Anna Cathrina, f. Zimmer. Han blev 1865 Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn, og 1872 tog han Magisterkonferens i Historie. Han slog derefter ind paa Lærervirksomhed og underviste ved forskellige Skoler, særlig i Historie og Geografi, og dette vedblev han med hele Livet igennem, ogsaa efter at han havde faaet nok at gøre med litterære Sysler; han følte nemlig altid Undervisningen og Samværet med Ungdommen som en Foryngelsens Kilde. Omkr. 1878 blev han knyttet til A. F. Høst & Søns Forlag som litterær Konsulent og Korrektør; han nærede da stor Interesse for udenlandsk historisk Litteratur, som han oftere gjorde til Genstand for udførlige Anmeldelser i Dagspressen. Fra omkr. 1880 slog han særlig ind paa Studier over geografisk-historiske samt topografiske Æmner, og udgav nu *Geografisk Haandbog* (1886; 2. Udgave 1913-14), og *Le Danemark, publié avec le concours de savants danois* (1889; tysk Udgave 1889, engelsk Udgave 1891). Han udgav endvidere *Haandbog i Verdenshistorie* (Bearbejdelse af G. Webers Værk, 2 Dele, 1890-92) samt *Æmner og Kuriositeter fra Columbus-Tiden og Columbus-Litteraturen*, der udkom 1892 i Anledning af 400-Aaret for Amerikas Opdagelse. Han deltog i Udarbejdelsen af Turistforeningens Rejsebog over Danmark, og han skrev de danske geografiske Artikler i Salmonsens Leksikon.

Det var derfor meget nærliggende at henvende sig til ham, da der 1895 blev Tale om at udgive en 3. Udgave af Trap's Danmark. Han paatog sig Hvervet,

og det blev hans egentlige Livsopgave og hans kæreste Syssel i 11 Aar. Det ligesom midtpunktsamlede hans geografiske og historiske Interesser, og her var et Felt, hvor hans sjældne Kærlighed til Detaljen kunde komme til sin Ret. Han besad en aldrig svigtende Energi og udfoldede en overmenneskelig Flid, og utrættelig samlede han Stof fra Nær og Fjern. Dog stolede han ikke blindt paa sine egne Kræfter, men knyttede en Række kendte Videnskabsmænd til sig som Medarbejdere. Han paasaa nøje, at Medarbejdernes Bidrag blev udformet saaledes, at det lod sig indpasse i de givne Rammer, hvorved der i formel Henseende kom noget helstøbt over Værket. En Sammenligning mellem 3. Udgave og dens For-gængere vil vise, at den paa de fleste Omraader staar langt over disse, og at Stof-mængden, særlig i de historiske Afsnit, er stærkt forøget. Navnlig her ligger Weitemeyers store Indsats, for hvilken han ogsaa høstede almindelig Anerkendelse. Efter at Udgivelsen var tilendebragt, blev han 1909 udnævnt til Professor, lige-som han fra Staten modtog en livsvarig Forfatterunderstøttelse.

Hans Kærlighed til Trap ophørte dog ikke med Udgivelsens Tilendebringelse. Han vedblev at samle Stof, og indskrev i sit gennemskudte Eksemplar efterhaanden en Mængde Tilføjelser og Rettelser, som nu kommer 4. Udgave til Gode. Sammen med H. V. Clausen paabegyndte han en ny meget forøget Udgave af Trap's Slesvig, der delvis laa færdig til Udgivelse 1914, men som paa Grund af Krigen ikke fremkom. 1916 udgav han en Samling Afhandlinger under Titel *Kulturskildringer fra København i det 18. Aarhundrede*.

I 1919, da 3. Udgave af Trap's Danmark var udsolgt, besluttede Forlaget at paabegynde 4. Udgave. Professor Weitemeyer var ganske vist paa dette Tids-punkt 73 Aar, men i fuld Arbejdskraft og besjælet af den største Iver efter at komme i Gang igen. Hans Synsevne, der tidligere havde været noget reduceret paa Grund af en Stærklidelse, havde han ved en heldig Operation fuldstændig genvundet, og han nærede ingen Betænkeligheder ved at paatage sig Opgaven, som han haabede at kunne gennemføre. Forlaget ønskede dog i Betragtning af hans Alder at give ham en Sekretær til Hjælp, og i denne Egenskab blev undertegnede stillet til Raadighed for ham. Jeg havde ikke tidligere kendt ham personlig, men vi kom snart i det allerbedste Venskabsforhold. Jeg lærte ham at kende som en retskaffen, uegennyttig og fintfølelse Mand, jævn af Væsen og beskeden i Fremtræden, men principfast og bestemt, naar det gjaldt redaktionelle Spørgsmaal. Jeg maatte beundre den aandelige Smidighed og Modtagelighed, han trods Alderen i fuldt Maal ejede, og som muliggjorde et virkeligt frugtbart Sam-arbejde med indgaaende Drøftelser af vanskeligere Problemer. Sin Arbejdsevne bevarede han usvækket; hans Arbejdsdag var paa 12 Timer, og han undte sig sjældent en Fridag. Frisk og munter var han altid, saaledes som man ser ham paa foranstaende Fotografier, som jeg tog af ham en Søndag lige før Sommer-ferien 1921, da han besøgte mig i min Have. Lidet anede jeg derfor, at det skulde blive sidste Gang, vi rigtig var sammen. Da jeg vendte hjem efter et Ferieophold paa Færøerne, erfarede jeg, at han 30. August var afgaaet ved Døden som Følge af en Lungebetændelse, der havde udviklet sig af en Sommerforkølelse.

Her er ikke Stedet for en kritisk Vurdering af hans Virksomhed eller af hans Hovedværk, Trap's Danmark. Han hørte til de stille i Landet og elskede at leve i Ubemærkethed, men hans Navn vil dog ikke gaa i Glemme, saalænge „Trap“ er i Brug. Her har han sat sig et varigt Mindesmærke.

GUNNAR KNUDSEN.